

ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΜΙΑ «ΠΑΝΔΗΜΙΑ» ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΚΑΤΣΕ

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΣ ΚΕΥΝΣΙΑΝΙΣΜΟΣ, ΕΜΒΟΛΙΑ ΚΑΙ Ο ΙΟΣ Η1Ν1 ΤΟ 2009

ΚΟΥΜΠΩΣΕ ΕΝΑ ΖΑΝΑΞ ΚΑΙ ΒΛΕΠΟΥΜΕ: ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΣ ΚΕΥΝΣΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

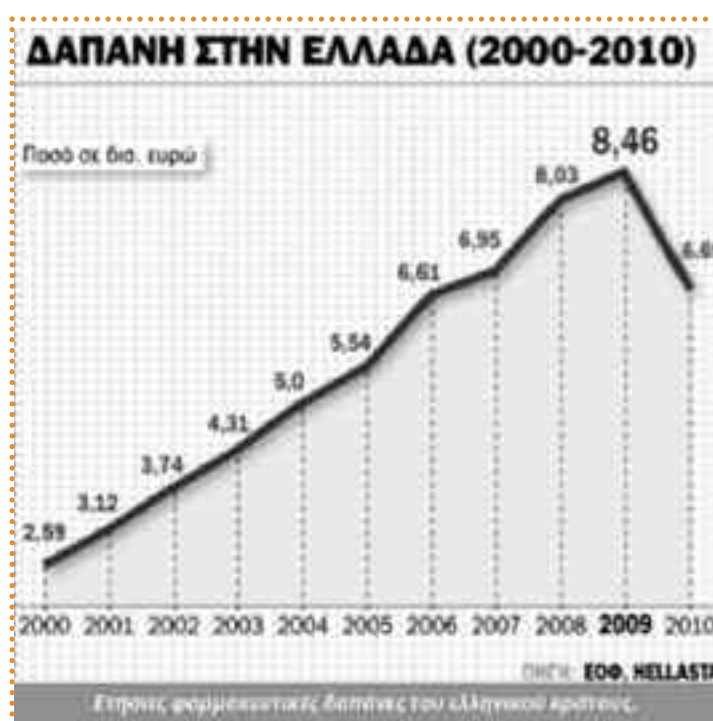
Η ανεξέλεγκτη χρήση και τιμολόγηση ιατρικών υλικών μεγαλώνει την «τρύπα» στα οικονομικά των ασφαλιστικών Ταμείων, που δεν αποτελούν μόνο βορά επιτήδειων και χρηματιστηριακών εταιρειών αλλά επί σειρά ετών πληρώνουν την έλλειψη ενός αυτονόητου ελέγχου στο σύστημα Υγείας.¹

Το παραπάνω απόσπασμα είναι ένα τυπικό δημοσίευμα της δεκαετίας του 2000 σχετικά με την αλόγιστη χρήση φαρμάκων. Σύμφωνα με τη λογική που αποπνέει το δημοσίευμα, μία κλίκα επιτήδειων, άτομα και εταιρείες, λυμαινόταν τα ασφαλιστικά ταμεία χρεώνοντάς τα ανεξέλεγκτα με ιατρικές και φαρμακευτικές δαπάνες, ενώ το κράτος δεν μπορούσε ή δεν ήθελε να τους ελέγξει. Ήταν η αφήγηση που πάντα κατέληγε στα περιβόητα λαμόγια, κάτι ύπουλους και καταχθόνιους τύπους που κατάφερναν να σφετεριστούν τα υπάρχοντα του καλοκάγαθου γίγαντα που ονομάζεται κράτος και ευθύνονταν που «έπεσε η χώρα στα βράχια» το 2010.

Όπως έχουμε εξηγήσει στο παρελθόν, η «αλόγιστη φαρμακευτική δαπάνη» δεν ήταν μία παθογένεια, μία παρέκβαση της λειτουργίας του κράτους: αντιθέτως ήταν μία συνειδητή κρατική πολιτική, ιδιαίτερα από το 2000 και μετά.² Το ελληνικό καπιταλιστικό οικονομικό υπόδειγμα είχε κατά βάση εφοπλιστές, τουρισμό και εργασία υποτιμημένων μεταναστών, μαζί με δανεικό ευρωπαϊκό χρήμα που διαχεόταν πυραμιδωτά στην ελληνική κοινωνία. Αλλά και πάλι όλα αυτά δεν ήταν αρκετά σε ένα περιβάλλον ολοένα και πιο οξυμένης καπιταλιστικής κρίσης. Μετά από μία σύντομη περίοδο χρηματιστηριακού παροξυσμού που έληξε άδοξα για τις τσέπες των ελλήνων μικροαστών το 1999, η βασική πηγή αισιοδοξίας ήταν η ολυμπιάδα του 2004 και οι δημόσιες δαπάνες που σκόρπιζαν χρήμα στην ελληνική οικονομία, έστω κι αν ο σκοπός ήταν η δημιουργία ενός γηπέδου για το λαοφιλές άθλημα του μπάντμιντον.

Πλάι σε όλα αυτά όμως, άρχισε να αναδύεται ως μία λογική και εύλογη πολιτική η χρήση των ασφαλιστικών ταμείων, των εισφορών δηλαδή της εργατικής τάξης, προς όφελος της εθνικής οικονομίας και της ντόπιας φαρμακοβιομηχανίας. Όχι ότι δεν γινόταν διαχρονικά ο σφετερισμός των ταμείων από το κράτος και η συσκότιση αυτής της λειτουργίας από την ελληνική αριστερά. Αλλά η αυξανόμενη σημασία του ιατρικού/φαρμακευτικού τομέα της οικονομίας ήταν ένα διεθνές φαινόμενο κι επιπλέον οι κοινωνικές σχέσεις που έφτιαχνε είχαν πολύ μεγαλύτερη μακροπρόθεσμη σημασία απ' ό,τι η δημιουργία γηπέδων μπάντμιντον.

Από τη δεκαετία του '90 και μετά, ολοένα και μεγαλύτερα κομμάτια του πληθυσμού άρχισαν να γί-

Τετραπλασιασμός της φαρμακευτικής δαπάνης με σταθερό πληθυσμό. Υγειονομικός κευνσιανισμός και αναβολή της κρίσης για αργότερα. Το «αργότερα» κάποια στιγμή έφτασε.

νονται αντιληπτά περισσότερο ως «ασθενείς» παρά ως πολίτες. Ήταν σίγουρα αυτοί που σήμερα αποκαλούνται «ευπαθείς ομάδες» και όλοι οι μεγαλύτερης ηλικίας που βρίσκονταν στον προθάλαμο τού να γίνουν «ευπαθής ομάδα». Η οικονομική λειτουργία αυτής της ιατροκοποίησης είχε κι έχει ξεχωριστή σημασία. Η εφημερίδα *Ναυτεμπορική* μάς πληροφορεί ότι:

Με βάση το δημοσιονομικό πολλαπλασιαστή της δημόσιας δαπάνης για την υγεία, κάθε 1 ευρώ που το σύστημα επενδύει σε αυτήν, έχει μεσο-μακροπρόθεσμη απόδοση 4 ευρώ στο ΑΕΠ της χώρας. Επιπλέον, έχει τεκμηριωθεί ότι η δραστηριότητα παραγωγής και εμπορίας φαρμάκων στην Ελλάδα προκαλεί σημαντικές θετικές επιδράσεις στην οικονομία και στην απασχόληση. Όπως προκύπτει από μελέτη του IOBE που δημοσιοποιήθηκε πρόσφατα, κάθε ένα ευρώ αύξησης του ακαθάριστου προϊόντος στον κλάδο του φαρμάκου, οδηγεί σε αύξηση του ΑΕΠ της χώρας κατά 3,9 ευρώ. Επίσης, σε κάθε έναν από τους εργαζόμενους στον κλάδο του φαρμάκου, αντιστοιχεί συνολική συνεισφορά στην απασχόληση ίση με 5,7 ισοδύναμες θέσεις πλήρους απασχόλησης, σε εθνικό επίπεδο.³

Μέσα από τη δυσκοιλία αργό της *Ναυτεμπορικής* μπορεί κάποιος να καταλάβει έναν «ευεργετικό» αντίκτυπο στην οικονομία από τις επενδύσεις στον κλάδο της υγείας. Κάθε ευρώ, λέει, που επενδύεται στην υγεία γίνεται μέσω ενός μαγικού πολλαπλασιαστή 4 ευρώ, ενώ κάθε νέα εργαζόμενη οδηγεί σε 5,7 επιπλέον θέσεις πλήρους απασχόλησης. Μα πώς στο διάολο γίνονται όλα αυτά;

Η οικονομική αντίληψη γύρω από αυτόν τον μαγικό πολλαπλασιαστή, η οποία δεν αφορά μόνο την υγεία αλλά γενικά τις δημόσιες επενδύσεις, έχει την καταγωγή της στις ιδέες του βρετανού οικονομολόγου Κένυς αλλά και τις κρατικές πολιτικές που εφαρμόστηκαν για πρώτη φορά ύστερα από το μεγάλο οικονομικό κραχ του 1929. Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη αντίληψη, σε εποχές καπιταλιστικής ύφεσης και κρίσης αυτό που οφείλουν να κάνουν τα κράτη είναι να μην εφαρμόσουν πολιτικές «λιτότητας», αλλά αντίθετα να διοχετεύσουν χρήμα στην οικονομία. Πράγμα που έχει πολλαπλασιαστική επίδραση στο ΑΕΠ και στην απασχόληση. Η πολιτική αυτή, που έκτοτε ενσωματώθηκε στις κρατικές πολιτικές, απαντάται σήμερα με διάφορα ονόματα αναλόγως των περιστάσεων και της κλίμακας: «τόνωση της ενεργούς ζήτησης», «δώρο Χριστουγέννων και Πάσχα», «ποσοτική χαλάρωση», «χρήματα από ελικόπτερο». Η πολιτική αυτή όμως έχει ένα θεμελιώδες μειονέκτημα: δημιουργεί δημόσιο χρέος που μπορεί να γίνει μη-διαχειρίσιμο.

Το ελληνικό κράτος από τη δεκαετία του '90 χρησιμοποίησε την εν λόγω πολιτική στοχεύοντας ιδιαίτερα στον κλάδο της υγείας. Μέσα στο περιβάλλον της διεθνούς καπιταλιστικής κρίσης συνέχισε τις αλόγιστες δαπάνες διότι με αυτό τον τρόπο ανέβαλλε συνεχώς την έκρηξη της κρίσης στο εσωτερικό του. Έτσι, από το 2000 ως το 2009 η φαρμακευτική δαπάνη εκτοξεύτηκε από τα 2 δις ευρώ στα 8,5 δις, δηλαδή τετραπλασιάστηκε (δες φωτό 1). Το κάθε σπίτι γέμισε με άχρηστα κουτάκια με φάρμακα που λήγανε και πετιόνταν στα σκουπίδια,⁴ οι πλαστές συνταγογραφήσεις και ιατρικές πράξεις θριάμβευαν κι όλα γίνονταν με τη διακριτική υποστήριξη του κρά-

Σταχυολόγηση τηλεπαραθύρων από την προβολή της γρίπης H1N1 το καλοκαίρι του 2009. Μίγμα μέτριας (με τα σημερινά δεδομένα) τρομοκρατίας κι αμφιβολίας για το εμβόλιο (εφόσον η ελληνική φαρμακοβιομηχανία μένει απ' έξω).

τους που έβλεπε μέσα από τον κύκλο της υγείας την κρίση του να μετατίθεται για αργότερα. Την ίδια στιγμή και μέσω αυτής της πολιτικής, η ντόπια φαρμακοβιομηχανία πήρε τα πάνω της, αντλώντας συνεχώς χρήμα από τα ταμεία ασφάλισης.⁵

Τίποτα από όλα αυτά που έκανε το ελληνικό κράτος δεν ήταν πρωτότυπο. Η πλειοψηφία των δυτικών κρατών είχε μία παρόμοια στρατηγική, την οποία θα μπορούσαμε να ονομάσουμε «υγειονομικό κεϋνσιανισμό». Οι ΗΠΑ, για παράδειγμα, αφιέρωναν το ένα έκτο της οικονομίας τους στα φάρμακα.⁶ Το ελληνικό κράτος, βέβαια, είχε κι άλλα υπέρρογκα έξοδα: όπως, για παράδειγμα, το να χρη-

ματοδοτεί τους εξοπλισμούς του. Και με αυτό τον τρόπο γινόταν όλο και περισσότερο ο αδύναμος κρίκος σε μία αλυσίδα κεϋνσιανής σπατάλης που μετέθετε το ξέσπασμα της κρίσης για αργότερα.

Η ΓΡΙΠΗ ΤΩΝ ΧΟΙΡΩΝ, ΤΑ ΕΜΒΟΛΙΑ ΚΙ Η «ΠΑΝΔΗΜΙΑ» ΠΟΥ ΞΕΧΑΣΤΗΚΕ

Το «αργότερα» εμφανίστηκε με πάταγο το 2008. Τον Σεπτέμβριο του 2008, η τέταρτη μεγαλύτερη αμερικανική τράπεζα επενδύσεων, η Lehman Brothers, κήρυξε πτώχευση. Ήταν η μεγαλύτερη πτώχευση στην ιστορία των ΗΠΑ. Το ξέσπασμα της κρίσης σχετιζόταν με την αγορά των ακινήτων, η οποία όμως λειτουργούσε πάνω στη λογική που προαναφέραμε: αλόγιστα δάνεια που δεν επρόκειτο να ξεπληρωθούν κινούσαν την αγορά κι ο «πολλαπλασιαστής» αύξανε το ΑΕΠ και τα χαμόγελα των γραβατωμένων στο χρηματιστήριο, μέχρι μια μέρα να γίνει κατανοητό ότι όλα ήταν μια φούσκα που περίμενε να σκάσει. Πόσο διάστημα μπορεί μια κρίση να αναβάλλεται για το μέλλον;

Το ελληνικό κράτος ήταν ήδη εκτεθειμένο, λόγω του χρέους του που βρισκόταν πάνω από το 100% του ΑΕΠ. Τον Νοέμβριο του 2008, κι ενώ η κρίση άρχισε να χτυπάει την πόρτα, η ελληνική κυβέρνηση αναγκάστηκε να δώσει 28 δις ευρώ στις ελληνικές τράπεζες για να μην φουντάρουν. Ήταν το ξεκίνημα μιας μακράς διαδικασίας διάσωσης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Τον Ιανουάριο του 2009, ο «οίκος αξιολόγησης» Standard&Poor's υποβάθμισε την πιστοληπτική αξιολόγηση της Ελλάδας δηλαδή, το ελληνικό κράτος θα έπρεπε να δανειζείται όλο και ακριβότερα.

Η κρίση όμως τότε, όπως και τώρα, ήταν παγκόσμια. Τα κράτη, και ιδιαίτερα οι ΗΠΑ, βλέπανε τις φούσκες που είχαν δημιουργήσει να καταρρέουν. Αυτό σήμαινε ότι θα έπρεπε να αρχίζουν να επιστρατεύουν τα εργαλεία του προστατευτισμού για να περιορίσουν τη χασούρα. Οι *Financial Times* αναφέρανε τον Φλεβάρη του 2009, με αφορμή το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ του Νταβός, τα εξής:

Την προηγούμενη δεκαετία, η συνάντηση του Νταβός έφερνε κοντά μεγάλες επιχειρήσεις, χρηματιστές και πολιτικούς για να προωθήσουν και να γιορτάσουν τη διεύρυνση της παγκόσμιας οικονομίας. Παρ' όλες τις επιχειρηματικές έχθρες ή τις πολιτικές διαφωνίες, όλοι οι σύνεδροι συμφωνούσαν ότι ο δρόμος για την ειρήνη και την ευημερία περνούσε μέσα από το διεθνές εμπόριο και τις επενδύσεις. Με μία λέξη, από την παγκοσμιοποίηση.

Αλλά φέτος το φόρουμ έχει να αντιμετωπίσει ένα νέο φαινόμενο: την αποπαγκοσμιοποίηση. Ο κόσμος που ο άνθρωπος του Νταβός δημιούργησε, ολισθαίνει προς μια αντιστροφή. Το διεθνές εμπόριο και οι επενδύσεις πέφτουν, ενώ ο προστατευτισμός είναι σε άνοδο. Οι οικονομίες συρρικνώνονται κι η ανεργία αυξάνει. Τα συμπτώματα της αποπαγκοσμιοποίησης είναι παντού γύρω μας.⁷

Η παγκοσμιοποίηση, λοιπόν, ήταν ο μεγάλος ασθενής στα τέλη της δεκαετίας του 2000, με τα συμπτώματά της να είναι εμφανή σε όλους. Τέσσερις μήνες αργότερα, τον Ιούνιο του 2009, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας κήρυξε ως «πανδημία» την επιδημία γρίπης H1N1 ή αλλιώς «γρίπη των χοί-

ρων» που είχε εμφανιστεί μερικούς μήνες νωρίτερα στο Μεξικό. Ήταν η πρώτη φορά ύστερα από 41 χρόνια που ο ΠΟΥ κήρυξε πανδημία. Και όχι βέβαια, η «πανδημία» δεν είχε καμία σχέση με την «αποπαγκοσμιοποίηση» για την οποία μιλούσαν όλοι. Όχι βέβαια, ο ΠΟΥ, ο οποίος χρηματοδοτείται ως επί το πλείστον από τα κράτη που βρέθηκαν μέσα στον κυκλώνα της κρίσης, δεν κατευθύνεται στις αποφάσεις του από αυτά, αντίθετα ασκεί ανεξάρτητο και αντικειμενικό επιστημονικό έργο. Όχι βέβαια, ο ιός H1N1 ήταν μία αναπάντεχη «φυσική καταστροφή», η οποία παρ' όλα αυτά ταίριαζε με απaráμιλλη αρμονία με τη στρατηγική τού προστατευτισμού και την κοινωνική πειθαρχία που απαιτούσε η κρίση. Όχι, όχι, η «πανδημία» δεν ήταν μία γλώσσα και μία στρατηγική των αφεντικών για την κρίση.

Στη συνέχεια, τα παγκόσμια μήντια επιδόθηκαν σε εντατικά φροντιστήρια προκειμένου να εξηγήσουν τι πάει να πει «πανδημία» διότι οι περισσότεροι απλά δεν είχαν ιδέα τι πάει να πει «πανδημία». Τα προηγούμενα χρόνια, η απειλή της «βιοτρομοκρατίας» κι η επιδημία του SARS το 2003 ή της γρίπης των πτηνών το 2005, είχαν περάσει κάπως ξώφαλτσα από τον δημόσιο λόγο χωρίς να εμποδωθεί στα σοβαρά το κρατικό μήνυμα. Το 2009, τα πράγματα ήταν διαφορετικά. Λέξεις όπως «κρούσματα» και «μεταλλάξεις» άρχισαν να μπαίνουν στο λεξιλόγιο, πρακτικές όπως οι μάσκες, τα αντισηπτικά η κοινωνική αποστασιοποίηση άρχισαν να συζητούνται έντονα.

Την ίδια στιγμή, το ελληνικό κράτος άρχισε να ανησυχεί για τον τουρισμό και παρακολουθούσε τις κινήσεις των άλλων κρατών.⁸ Στα τέλη Ιουλίου του 2009, ο υπουργός Υγείας Δ. Αβραμόπουλος εξήγειλε το «Εθνικό Σχέδιο Πανδημίας Γρίπης», το οποίο βασιζόταν στο σχέδιο «Αρτεμις» που είχε καταρτιστεί για τους ολυμπιακούς αγώνες. Ταυτόχρονα, ο Αβραμόπουλος διαβεβαίωνε ότι έχουμε τα λιγότερα κρούσματα στην Ευρώπη. Τα μήντια ρίχνανε μέτριες δόσεις τρομοκρατίας επισημαίνοντας διακριτικά ότι ο πολύς πανικός μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τον τουρισμό του Αυγούστου.⁹

Ο Αβραμόπουλος τον Ιούλιο του 2009 εισηγείται υποχρεωτικό εμβολιασμό. Τελικά ο εμβολιασμός όχι μόνο δεν ήταν υποχρεωτικός, αλλά το ίδιο το κράτος υπονόμεισε διακριτικά την αξία των εμβολίων, καθώς έβλεπε αφενός τα υπόλοιπα κράτη να μην ψήνονται να πάρουν την «πανδημία» στα σοβαρά, αφετέρου την ελληνική φαρμακοβιομηχανία να μην κερδίζει όσα θα ήθελε.

Μας χρειάζονται λίγες δόσεις από Γκυ Ντεμπόρ για να παίρνουμε κουράγιο. Ορίστε λοιπόν:

Βλέπουμε, λοιπόν, την πλαστοποίηση να πολλαπλασιάζεται και να φθάνει ως το εσωτερικό της κατασκευής των πιο συνηθισμένων πραγμάτων, σαν μια γλοιώδης ομίχλη που συσσωρεύεται στο επίπεδο κάθε καθημερινής ύπαρξης. Βλέπουμε τον τεχνικό και αστυνομικό έλεγχο των ανθρώπων και των φυσικών δυνάμεων [...] να τείνει στο απόλυτο, φθάνοντας ως την τρέλα της τηλεπαρακολούθησης. Βλέπουμε το κρατικό ψέμα να αναπτύσσεται καθαυτό και διεαυτό, έχοντας τόσο πολύ ξεχάσει τον ανταγωνιστικό του δεσμό με την αλήθεια και την αληθοφάνεια ώστε να μπορεί να ξεχνάει και τον ίδιο του τον εαυτό και να αντικαθίσταται από την μια στιγμή στην άλλη.

Γκυ Ντεμπόρ, Πρόλογος στην Τέταρτη Ιταλική Έκδοση της *Κοινωνίας του Θεάματος*.¹⁹

Ήδη από τις αρχές της πανδημίας, οι μεγάλες φαρμακευτικές εταιρίες ήταν προετοιμασμένες και ξεκίνησαν όπως και σήμερα την κούρσα παραγωγής εμβολίων. Το ζόρι του ελληνικού κράτους εκτός από τον τουρισμό, όπως αυτό αποτυπώθηκε στις εφημερίδες, ήταν αν κάποιο κομμάτι της πίτας των εμβολίων θα παραχθεί ή θα διακινηθεί, με το αντίστοιχο όφελος, από την ελληνική φαρμακοβιομηχανία. Η εφημερίδα *Το Βήμα*, για παράδειγμα, μιλούσε για τις «χρυσές δουλειές» που πρόκειται να κάνουν οι μεγάλες φαρμακευτικές, GlaxoSmithKline, Sanofi-Aventis, Novartis, Astra Zeneca, οι οποίες εμφανίζονταν με το αζημίωτο ως σωτήρες της ανθρωπότητας. Επιπλέον, η εφημερίδα τόνιζε ότι:

Οι μεγάλες ελληνικές εταιρίες των φαρμάκων έχουν μπει ήδη στον «χορό» για να καλύψουν την εγχώρια αγορά με τα «όπλα» κατά της νέας γρίπης. Η BIANEΞ του κ. Παύλου Γιαννακόπουλου που έχει ετήσιο τζίρο πάνω από 300 εκατ. ευρώ και η Alaris του κ. Λ. Λαυρεντιάδη με ετήσιες πωλήσεις φαρμάκων άνω των 500 εκατ. ευρώ είναι οι δύο από τις ελληνικές φαρμακευτικές εταιρίες που συμμετέχουν στην κούρσα για την εξασφάλιση του πρώτου εμβολίου και προφανώς θα ωφεληθούν οικονομικά, αφού η Ελλάδα θα χρειαστεί 10 εκατ. εμβόλια. [...]

Η BIANEΞ, εκτός από το γεγονός ότι διανέμει τα εποχικά αντιγριπικά εμβόλια της Sanofi, είναι αποκλειστικός αντιπρόσωπος και της Merck στην Ελλάδα. Η τελευταία, μαζί με τους κολοσσούς που προαναφέραμε (Sanofi- Novartis, GlaxosmithKline) είναι οι εταιρίες που θα παράγουν τελικά το νέο αντιγριπικό εμβόλιο. Σε μια τέτοια περίπτωση, αν και η γραμμή είναι οι

πολυεθνικοί όμιλοι να διαπραγματεύονται απευθείας με τις κυβερνήσεις για την εισαγωγή του εμβολίου, ενδέχεται το deal να κλειστεί από τη Merck και την ελληνική κυβέρνηση αλλά η συμφωνία να υπογραφεί από τη BIANEΞ. [...]

Οι ελληνικές εταιρίες είναι έτοιμες σε περίπτωση ισχυρής ζήτησης να αναλάβουν μέρος της αναπαραγωγής του εμβολίου. Επειδή διαθέτουν γραμμές με μεγάλη παραγωγική ικανότητα ίσως κληθούν από τους πολυεθνικούς ομίλους να παραγάγουν ένα κομμάτι των παραγγελιών στις εγκαταστάσεις τους, αποκομίζοντας σημαντικά κέρδη.¹⁰

Όπως και τώρα με τις παραινέσεις του αρχηγού του συριζα, έτσι και τότε το ζήτημα ήταν αν και κατά πόσον η ελληνική φαρμακοβιομηχανία θα είχε κάποιο όφελος από τα εμβόλια. Τη στιγμή που γραφόταν το παραπάνω άρθρο, το ελληνικό κράτος θα έπρεπε να ήταν σε κάποιου είδους διαπραγματεύσεις. Προσέξτε τη λεπτομέρεια: η συμφωνία θα κλεινόταν από την Merck και το ελληνικό κράτος, αλλά θα υπογραφόταν από τη BIANEΞ. Τι σήμαινε αυτό; Ότι η BIANEΞ είναι το ελληνικό κράτος; Ότι το ελληνικό κράτος δεν έχει στυλό; Δεν μας το διευκρινίζουν οι αρθρογράφοι. Κατά πάσα πιθανότητα, από όσα λέγονται στη συνέχεια, η BIANEΞ, κατόπιν του deal του ελληνικού κράτους, θα παρήγαγε κάποιο μέρος των εμβολίων. Δεν ξέρουμε πώς πήγαν αυτές οι διαπραγματεύσεις, αν και υποθέτουμε ότι δεν πήγαν και τόσο καλά. Τελικά, το ελληνικό κράτος παρήγγειλε 16 εκατομμύρια εμβόλια από τις «πολυεθνικές», τα οποία θα παραδίδονταν σταδιακά.

Ήταν φανερό όμως ότι αφενός η «πανδημία» δεν θα οδηγούσε σε τέτοια ένταση του προστατευτισμού κι αφετέρου ο τουρισμός αναμενόταν να πάει αρκετά καλά. Κατά συνέπεια, οι εφημερίδες ήταν γεμάτες με άρθρα επικριτικά για τα εμβόλια, ενώ οι «ειδικοί» κονταροχτυπιούνταν στα κανάλια για την αποτελεσματικότητα των εμβολίων. Στο βαθμό που η κρατική γραμμή ήταν ακόμη αμφίθυμη, διάφοροι γιατροί έβγαζαν κι έλεγαν τη γνώμη τους: σε αντίθεση με σήμερα που όλοι κάθονται σούζα και συντονίζονται με το μεγάλο κρατικό δάχτυλο. Ένας λοιπόν από εκείνους, ο Θ. Δρίτσας, ευσπύλητος καρδιολόγος, ανέφερε το 2009 στην *Καθημερινή*:

Είναι απόλυτα βέβαιο ότι θα μαθαίνουμε συχνά από εδώ και στο εξής για καινούργιες επιδημίες. Χθες η γρίπη των πουλερικών, σήμερα η γρίπη των χοίρων, αύριο ίσως η γρίπη των ιπποπόταμων. Και είναι απόλυτα βέβαιο ότι η γρίπη των ιπποπόταμων -και μόνον εκ του ονόματός της- θα τρομοκρατήσει την ευρωπαϊκή ήπειρο, άσχετα αν στην Ευρώπη υπάρχουν ελάχιστοι εξημερωμένοι ιπποπόταμοι. [...]

[Μ]έσα από αυτές τις υποτιθέμενες πανδημίες μια νέα τάξη επαγγελματιών τηλε-γιατρών έχει πλέον γίνει απαραίτητη, οι «λοιμωξιολόγοι». Μετά τον τηλεοπτικό εφησυχασμό του τρομοκρατημένου τηλε-πολίτη από τον τηλε-σεισμολόγο που ακολουθεί κάθε μικρή ή μεγάλη δόνηση της γης, είναι πλέον απαραίτητη η νυχτερινή καληνύχτα και ευλογία από τον τηλε-λοιμωξιολόγο στους γριπώδεις καιρούς που ζούμε τελευταία. [...]

Και βέβαια οι απαραίτητοι δεκάδες εμβολιασμοί που θα αρχίζουν το φθινόπωρο και θα τελειώνουν το επόμενο καλοκαίρι, δεν θα μπορούσε

ίσως στο μέλλον να βγάξεις ταυτότητα ή διαβατήριο αν δεν έχεις την τρέχουσα έκδοση του Norton Antivirus για τον υπολογιστή σου και την τρέχουσα μορφή του εμβολίου για την γρίπη του εκάστοτε πανδημίουτος κατοικίδιου. [...]

Ο φόβος της πανδημίας αποτελεί με σιγουριά ένα ισχυρό μέσο χειραγώγησης του κοινού σε εποχές οικονομικής δυσπραγίας.¹¹

Πράγματι: όπως μας λέει ο κύριος ιατρός, που όσο και να πεις κάτι θα ήξερε παραπάνω, με μία μικρή καθυστέρηση οι «λοιμωξιολόγοι» έγιναν μόνιμο αξεσουάρ μετάδοσης εντολών φόβου, τα εμβόλια παίζει και να γίνουν απαραίτητα για να ταξιδέψεις και προφανώς ο φόβος της πανδημίας είναι ένα ισχυρό μέσο χειραγώγησης του κοινού. Τα λέγανε αυτά γιατί αυτή ήταν σε τελική ανάλυση η ντόπια κρατική γραμμή απέναντι στον φοβερό και τρομερό ιό του 2009: ο διακριτικός υποβιβασμός της υπόθεσης και η συνέχιση της τουριστικής σεζόν. Πάντα με το βλέμμα στο τι κάνουν οι άλλοι.

Οι εφημερίδες εν τω μεταξύ ξεσπάθωναν για τις παρενέργειες των εμβολίων. Σύμφωνα με την εφημερίδα *Τα Νέα*, τα εμβόλια ενδέχεται να σχετιζόνταν με μία σοβαρή νευρολογική αυτοάνοση αρρώστια που ήταν γνωστή από το 1976, χρονιά κατά την οποία το αμερικανικό κράτος με διαδικασία-εξπρές είχε αποφασίσει να κάνει μαζικούς εμβολιασμούς:

Για το μαζικό εμβολιασμό είχε δοθεί το πράσινο φως από τον πρόεδρο Τζέραλντ Φόρντ, επειδή οι επιστήμονες πίστευαν ότι το στέλεχος του ιού της γρίπης των χοίρων, ήταν παρόμοιο με αυτό του ιού της πανδημικής γρίπης το 1918, ο

Η πειθαρχική χρήση των επιδημιών είναι πολύ παλιά. Για παράδειγμα η εφημερίδα *Εμπρός* έγραφε για την πανδημία της ισπανικής γρίπης στις 17/10/1918:

Προ του κινδύνου της γρίπης η Κυβέρνησις πολύ προ της εμφανίσεως της νόσου έσπευσε να ζητήσει πληροφορίες περί των μέτρων, τα οποία ελαμβάνοντο εις τα άλλα κράτη κατά του αόρατου εχθρού. [...] Τα άτομα δέον να λαμβάνουν αφ' εαυτών τα υποδεικνυόμενα μέτρα. Και συγκεντρώνται ταύτα εις ένα και μόνον σχεδόν: **Την αποφυγή των συγκεντρώσεων.**

Τα bold τα είχε η ίδια η εφημερίδα. Έτσι, για να μην μπερδευτεί κανείς για το τι έπρεπε να κάνει.

Αφίσα που κολλήθηκε στη Θεσσαλονίκη τον Μάιο του 2009, από τη Συνέλευση Ενάντια στο Νέο Ολοκληρωτισμό. Αν και είχαμε αντιληφθεί από τότε ότι η γριποτρέλα δεν ήταν μια αμελητέα υπόθεση, σίγουρα δεν φανταζόμασταν με τίποτα το πού μπορούσε να φτάσει το 2020.

οποίος σκότωσε μισό εκατομμύριο αμερικανούς και 20 εκατομμύρια άτομα παγκοσμίως. Μέσα σε μερικές ημέρες, τα συμπτώματα του συνδρόμου Guillain-Barre αναφέρθηκαν ανάμεσα σε αυτούς που είχαν κάνει το εμβόλιο και 25 από αυτούς πέθαναν από αναπνευστικό πρόβλημα λόγω γενικευμένης παράλυσης. Η παρενέργεια εμφανίστηκε σε έναν στους 80.000 ανθρώπους, σε αντίθεση με το ένα άτομο που πέθανε από την ίδια τη γρίπη, ενώ 40 εκατομμύρια αμερικανοί είχαν κάνει το εμβόλιο στη διάρκεια των 10 εβδομάδων που χρειάστηκαν για να διακοπεί, τελικά, το εμβολιαστικό πρόγραμμα.¹²

Παρά το γεγονός ότι το ελληνικό κράτος είχε παραγγείλει ένα σκασμό εμβόλια, οι εφημερίδες και πολλοί ειδικοί έκαναν κριτική. Τον Σεπτέμβριο του 2009, λοιπόν, ξεκίνησαν με νωθρότητα οι εμβολιασμοί, ενώ τον Νοέμβριο ο υπόγειος πόλεμος κατά του εμβολίου κορυφώθηκε με την παραίτηση του προέδρου του εμβολιαστικού προγράμματος του νοσοκομείου Άγιος Παύλος στη Θεσσαλονίκη, Στρατή Πλωμαρίτη. Ο τελευταίος, κατήγγειλε το γεγονός ότι η γρίπη δεν ήταν σοβαρή και ταυτόχρονα ότι ουδέποτε είχε ξαναγίνει τέτοια εκστρατεία για να πεισθούν όλοι να εμβολιαστούν.¹³

Με αυτά και με εκείνα εμβολιάστηκαν λίγοι παραπάνω από 300 χιλιάδες, πράγμα που σήμαινε ότι εκατομμύρια άλλα εμβόλια αλλά και αντιικά φάρμακα μένανε αχρησιμοποίητα στις αποθήκες και άρχισαν να λήγουν. Προς το τέλος του 2009, γινόταν όλο και πιο σαφές ότι η ιστορία «γρίπη των χοίρων» δεν επρόκειτο να έχει διεθνώς τη βαρύτητα με την οποία εξαγγέλθηκε.¹⁴ Οι εκατόμβες νεκρών δεν συνέβησαν και πολλά κράτη είχαν αρχίσει να καταγγέλλουν τις συμβάσεις με τις φαρμακοβιομηχανίες για τα εμβόλια.¹⁵

Εν τω μεταξύ στην Ελλάδα, η κυβέρνηση είχε αλλάξει κι η κρίση χρέους είχε αρχίσει να πυροδοτείται χωρίς τη χρήση της γρίπης. Στις αρχές του 2010, η νέα υπουργός Υγείας άρχισε να καταγγέλλει τις

συμβάσεις για τα εμβόλια, ενώ ταυτόχρονα έψαχνε αγοραστές για τα 3,2 εκατομμύρια εμβόλια και τα δεκάδες χιλιάδες αντι-ικά φάρμακα Tamiflu και Relenza, που κάποιοι τα ονόμασαν τα «ληγμένα του Αβραμόπουλου».¹⁶

Όλοι άρχισαν να μιλάνε για πανδημία-σκάνδαλο και στην ευρωβουλή βουλευτές από 11 διαφορετικές χώρες ζήτησαν τη διενέργεια έρευνας που θα εξέταζε την «απειλή των ψευδών πανδημιών για την υγεία». Ο επικεφαλής της επιτροπής υγείας του συμβουλίου της Ευρώπης, ο γερμανός επιδημιολόγος Βόλφγκανγκ Βόνταργκ, αποκάλυψε την πανδημία γρίπης «το μεγαλύτερο ιατρικό σκάνδαλο της εκατονταετίας» βάζοντας στο στόχαστρο τον ΠΟΥ για την ευκολία με την οποία κήρυξε πανδημία και τις φαρμακοβιομηχανίες, οι οποίες «υποκίνησαν την κατασπατάληση πόρων που προοριζόνταν για την υγεία προς όφελος αναποτελεσματικών στρατηγικών εμβολιασμού».¹⁷

Το μοναδικό κράτος το οποίο εφάρμοσε σχεδόν κατά γράμμα τις οδηγίες του ΠΟΥ ήταν, παραδόξως, η Σουηδία. Και λέμε «παραδόξως» διότι στην εποχή του κορωνοϊού η Σουηδία στοχοποιήθηκε ως ένα κράτος, το οποίο εφαρμόζει μία ανορθολογική και αντιεπιστημονική πολιτική που έχει ως αποτέλεσμα μία εκατόμβη νεκρών.

Στα τέλη του 2009 λοιπόν η Σουηδία, με μεγάλα αποθέματα πειθαρχίας, ολοκλήρωσε ένα πρόγραμμα εμβολιασμών, στο οποίο εμβολιάστηκε το 60% των 10 εκατομμυρίων σουηδών. Ήταν το μεγαλύτερο πρόγραμμα εμβολιασμών στην ιστορία της Σουηδίας. Σύντομα όμως εμφανίστηκαν τα προβλήματα. Μέχρι το καλοκαίρι του 2010, ο εθνικός οργανισμός φαρμάκων της Σουηδίας ανέφερε ότι τα εμβόλια προκάλεσαν κάπου ανάμεσα στα 200 με 300 περιστατικά ναρκοληψίας, μιας σοβαρής αυτοάνοσης αρρώστιας που παραλύει του μύες. Ανάμεσα στα περιστατικά ήταν και πάρα πολλά παιδιά.¹⁸ Προφανώς το θέμα παρέμεινε στη δημοσιότητα για τα επόμενα χρόνια και το πολιτικό κόστος ήταν κάθε άλλο παρά αμελητέο.

Αλλά ας μην είμαστε συνωμοσιολόγοι, τα εμβόλια δεν έχουν παρενέργειες...

ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ «ΠΑΝΔΗΜΙΑ» ΤΟΥ 2009

Το ζήτημα, σε τελική ανάλυση, δεν βρίσκεται στο αν τα εμβόλια έχουν παρενέργειες ή όχι. Η συζήτηση αυτή τελικά καταλήγει να συσκοτίζει τις τόσες πολλές και τεράστιες σημασίες πτυχές που διαθέτει το ζήτημα, ενώ ταυτόχρονα η εμμονή στις παρενέργειες είναι εύκολα διαχειρίσιμη από τους μηχανισμούς του κράτους που, όπως έχουμε παρατηρήσει τώρα τελευταία, κάνουν καλά τη δουλειά τους.

Ο υγειονομικός κεϋνσιανισμός είναι η στρατηγική που ακολουθεί η πλειοψηφία των καπιταλιστικών κρατών εδώ και τουλάχιστον μια εικοσαετία, πλάι στον милитарιστικό κεϋνσιανισμό: εμβόλια και όπλα. Η στρατηγική αυτή περιλαμβάνει πολλούς: από μεγάλες και μικρές φαρμακοβιομηχανίες μέχρι γιατρούς κι ένα σωρό παρατρεχάμενους. Τη γενική μπαγκέτα την έχουν τα κράτη, άλλωστε όλο αυτό το οικοσύστημα δεν θα μπορούσε να φυτρώσει χωρίς τις ευλογίες τους.

Οι φαρμακευτικές εταιρείες δεν είναι γενικά και αόριστα πολυεθνικές· εξυπηρετούν κατά κύριο λόγο τα κράτη από τα οποία προέρχονται. Το ελληνικό κράτος προωθεί τη δικιά του φαρμακοβιομηχανία όπου κι όπως μπορεί έναντι των ανταγωνιστών του. Αυτό προσπάθησε να κάνει το 2009, τα ίδια έκανε το 2015 με το δημοψήφισμα κι αυτό θα προσπαθήσει να κάνει και σήμερα.

Ο ανταγωνισμός των κρατών σε αυτόν τον βιομηχανικό/ιατρικό τομέα ρυθμίζεται –όσο μπορεί να γίνει αυτό τέλος πάντων– από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας: είναι κάτι σαν τον ΟΗΕ των γιατρών και των φαρμακάδων στα πλαίσια των διακρατικών ανταγωνισμών. Το 2009, τα κράτη παρουσίασαν μία αμφιθυμία σε σχέση με την κήρυξη της «πανδημίας» κι η «πανδημία» πήγε σχεδόν άπατη. Παρ' όλα αυτά βγάλανε χρήσιμα συμπεράσματα, καταστρώσανε σχέδια, είδανε τις αδυναμίες και τις δυνατότητες του σχεδίου «πανδημία» προς στην καπιταλιστική κρίση που κάλπαζε και καλπάζει. Όλα αυτά χρησιμοποιούνται σήμερα.

1. Γαλήνη Φούρα, «Βιομηχανία κερδών με μπαλονάκια και βηματοδότες», *Καθημερινή*, 13/5/2007.
2. «Έθνη κράτη, καπιταλιστική κρίση, δημοψηφίσματα και τα ATM που περίσσεψαν από τον Δεκέμβρη», *Antifa #47*, 7/2015.
3. Capitalhealth – Υγεία, *Ναυτεμπορική*, 5/6/2019.
4. Δες το Γαλήνη Φούρα, «Μην πετάτε τα φάρμακα στα σκουπίδια», *Καθημερινή*, 19/7/2009.
5. Δες την εισήγηση της εκδήλωσης «Τι είναι η αυτονομία και γιατί είναι κάπως επίκαιρη», *Antifa #61*, 7/2018.
6. «Ανάλυση: Ο πρόεδρος Ομπάμα πρέπει να πείσει πως το σύστημα υγείας δεν είναι ό,τι φαίνεται», *The New York Times*, αναδημοσίευση *Καθημερινή*, 23/7/2009.
7. Gideon Rachman, «When globalisation goes into reverse», *Financial Times*, 2/2/2009.
8. «Οι επιπτώσεις από τη γρίπη των χοίρων», *Καθημερινή*, 29/4/2009.
9. «Ο Δ. ΑΒΡΑΜΟΠΟΥΛΟΣ στον ALTER για τη ΝΕΑ ΓΡΙΠΗ (21/07/09)», <https://www.youtube.com/watch?v=mXMc-foc1gY0>
10. ΟΛ. ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ, Β. ΚΩΤΣΗΣ, «Ο τζίρος της γρίπης», *Το Βήμα*, 26/7/2009.
11. Θανάσης Δρίτσας, «Ο φόβος της επιδημίας και η επιδημία του φόβου», *Καθημερινή*, 29/7/2009. Δες επίσης άλλο ένα άρθρο σε παρόμοιο κλίμα: Έλλη Τριανταφύλλου, «Η 'ενημέρωση' του φόβου», *Καθημερινή*, 18/11/2009.
12. «SOS για τις παρενέργειες του εμβολίου», *Τα Νέα*, 16/8/2009.
13. Γιώτα Μυρτσιώτη, «...αλλά παραιτήθηκε ο πρόεδρος της επιτροπής του Άγιου Παύλου», *Καθημερινή*, 17/11/2009
14. Δες «Ο λογαριασμός της γρίπης», Reuters, αναδημοσίευση *Καθημερινή*, 8/8/2009.
15. «Είχαν παραγγελθεί 16 εκατομμύρια εμβόλια», *Καθημερινή*, 17/12/2009.
16. Ελενα Φυντανίδου και Μάχη Τράτσα, «Μαριλίζα Ξενογιαννακοπούλου: Πάρτε τα εμβόλια πίσω», *Το Βήμα*, 24/1/2010.
17. «Πανδημία-σκάνδαλο για τη νέα γρίπη καταγγέλλει το Συμβούλιο της Ευρώπης», *Το Βήμα*, 12/1/2010.
18. Britta Lundgren and Martin Holmberg «Pandemic flus and vaccination policies in Sweden» στο *The Politics of Vaccination: A Global History*, Επιμ. Christine Holmberg, Stuart Blume, Paul Greenough, Manchester University Press, 2017, σελ.261.
19. Γκυ Ντεμπόρ, *Η Κοινωνία του Θεάματος*, Ελεύθερος Τύπος, 1986, σελ.13-14.